

Харківський Центр дитячої та юнацької творчості №2
Харківської міської ради
Харківської області

Методична розробка відкритого виїзного заняття на тему:

**«Технологія виготовлення оберегів – сувенірів
під час багатоденних походів з подальшим
випаленням їх у відкритому вогнищі»**

1-й рік навчання, вищий рівень

4-й рік навчання, основний рівень

Вік дітей: 12-15 років

Керівник гуртка «Кераміка»

Подрезова Олена Степанівна

Харків, 2014

Тема: Розробка виїзного заняття по створенню українських оберегів з глини з подальшим їх випаленням на відкритому вогнищі.

Матеріали для розробки заняття зібрані під час багатоденного водного походу по річці Південний Буг.

Тип заняття: комбінований

Мета:

1. Створення умов для творчої самореалізації дитини засобами декоративно-ужиткового мистецтва
2. Набуття практичних навичок з випалення виробів у відкритому вогнищі.
3. Збір та приготування глини до роботи у похідних умовах.
4. виготовлення глиняних прикрас та традиційної глиняної іграшки за задумом та зразком.

Завдання заняття:

1. Навчити відрізняти види глин гідних для ліплення; збирати розмочувати та готувати глину до роботи в похідних умовах.
2. Навчити виготовляти українську народну іграшку - оберіг; використовуючи підручні засоби, якими користувались наші предки – гілки, листя, камінці, кісточки тощо.
3. Ознайомити на практиці з випалюванням виробів з глини на відкритому вогнищі (у кострі)
4. Формувати естетичний смак;
5. Виховувати шанобливе ставлення до народних традицій, розширювати світогляд.

Матеріали: 1. Глина, ганчірки, дорожні ножички, підручний матеріал для декорування (гілки, колоски, листя, кістки, равлики), миски з водою.

2. Капселі – консервні банки (металева фольга), дрова, сірники

Вступ.

Головним компонентом гри є іграшка. Вона відіграє важливу освітню, розвивальну та організаційну роль. Іграшка є фактором психічного розвитку дитини, вона забезпечує поступове здійснення дитиною всіх видів діяльності. Народна лялька – це, в першу чергу, оберіг родини, могутній талісман та символ зв'язку між поколіннями.

Однією з умов виготовлення невеликих керамічних сувенірів – оберегів у поході є вільний час та перебування на одній стоянці протягом 2-3 діб.

Глину збираємо та сушимо по дорозі. Для перевірки глини на здатність до ліплення невеликий шматочок розмочуємо, скатуємо у ковбаску та згинаємо у бублик, якщо глина не липне до пальців, або не тріскається на лініях згину, то вона придатна до роботи. Зібрану глину напитуємо водою, та

даємо пару днів відлежатися. Потім підсушуємо на попередніх стоянках усіма можливими засобами – на сонечку, тоньким шаром, або за допомоги ганчірок, гарно переминаємо та складаємо у поліетиленовий пакет.

На основній стоянці у першу добу приступаємо до роботи. Якщо виїзд на природу передбачає тільки одну стоянку на 5-7 днів, то вироби можна робити і більшими, але якщо ми обмежені у часі і кількості речей, то наші вироби повинні бути малесенькими, тому доцільно виготовляти намистини і невеликі обереги. Невеликий виріб сохне добу або дві в залежності від розмірів. Сирий виріб випалювати категорично заборонено.

I етап. Підготовча робота.

Знайти і зібрати глину.

Виявити глину на придатність до роботи.

Очистити від камінців та сміття, розминаючи млинчик глини у долонях.

Замочити і дати підсохнути у тіні до потрібної консистенції – щоб не прилипала до пальців.

Знайти інструмент для ліплення і декорування: це може бути похідний ніж, зубочистки, дерев'яні палички, гудзики, листочки дерев та трави, равлики, просто гілочки різної товщини. Також знадобиться мисочка з водою та ганчірка.

II етап. Виготовлення оберегу.

Ми будемо виготовляти оберег – птаха. А також намистини для декорування та окремого виробу.

Цей виріб настільки простий, що його можуть ліпити діти, які з глиною не були знайомі раніше. Він маленький і швидко висохне, тому і підходить для нашого експерименту.

День перший.

1. Скатуємо глину у кульки. Методом «витягування» формуємо тулуб, голівку, крила та хвіст.

2. За допомоги зубочистки, паличок декоруємо птаха, методом «ритування», продавлювання орнаменту. Робимо дірочки для мотузочки.

3. Викладаємо на папір, ганчірку або іншу рівну поверхню і залишаємо сохнути

День другий – день:

4. Готуємо «капселі» - консервні банки, для запікання, щоб не попав попіл.

5. Розкладаємо по банках висушені вироби. Розташовуємо біля вогню, щоб фігурки добре прогрілися. В металевих банках повинні остати отвори для виходу повітря.

День другий – вечір:

III етап. Випалення.

6. Коли капселі добре прогрілися, а кострище прогоріле – капселі встановлюємо у центр костра, обкладаємо вугіллям, а потім дровами.

7. Випал будемо продовжувати всю ніч (приблизно 5-6 годин), доки кераміка не почне світитися червоним світлом. Потім залишимо її у кострі повільно холонути.

День третій:

IV етап. Контроль якості. Остаточне оформлення виробів

8. Зранку витягуємо вироби з костра. Підраховуємо збитки – скільки полопалося кераміки (десь 5%), та аналізуємо причини її знищення (недоробки, плохе з'єднання, недостатнє просушування). Готові вироби очищаємо та нанизуємо на мотузку.

9. Намистинки робляться аналогічно, тільки треба пам'ятати, що дірочки під мотузку треба робити більшими, з висиханням вони зменшаться.

Додаток.

Обжиг в костре

Превращение глины в керамику происходит при температуре 500—900 °С. Чем ниже температура, тем дольше должен длиться обжиг. Исследования показали, что в костре можно достичь температуры до 750 °С.

Обжиг в кострах не изжил себя и в наше время. Он сохранился в Средней Азии, Африке и Америке. Самое короткое время обжига в костре от 8 до 12 часов, но бывает, что он длится несколько суток. Как вы помните, Робинзон обжигал свою посуду всего за одну ночь.

Жителям сельской местности при необходимости можно вполне воспользоваться многовековым опытом. На ровной площадке укладывают куски кирпичей и в первую очередь ставят на них крупные вещи. Затем кладут изделия средних размеров и капсулы с мелочью (рис. 2). Пирамиду из глиняных изделий осторожно обкладывают дровами и поджигают костер. Жечь костер необходимо, по крайней мере не менее 8 часов. Хотя, как уже говорилось, чем дольше длится обжиг, тем прочнее становится керамика. Но если вещи имеют чисто декоративное назначение, то не обязательно добиваться от черепка каменной твердости.

Мелкие изделия в капсулах можно обжечь в костре и другим способом. На ровной площадке вырывают неглубокую ямку. На ее дно укладывают решеткой дрова и ставят капсулы из консервных банок. Яму засыпают древесным углем, оставшимся от старого костра. Когда уголь полностью покроет банки, его присыпают тонким слоем земли. На подготовленной таким образом площадке разводят костер, на котором можно варить пищу или же использовать для каких-либо других надобностей: обжиг будет идти как бы автоматически. Если костер перестают жечь поздно вечером, его гасят, присыпают землей и оставляют до утра. Утром капсулы выкапывают из золы и достают из них обожженные изделия.